СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ОДИТОРИТЕ В КОНТЕКСТА НА РАЗШИРЕНОТО ДОКЛАДВАНЕ

Доц. д-р Силвия Костова
Катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност,
Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов,
s.kostova@uni-svishtov.bg

Резюме: *Докладът разглежда основните фактори, които налагат подобряване на комуникацията между заинтересованите страни и одитора. Акцентът е поставен върху изискванията на одиторското законодателство и регулаторните органи и връзката им с тенденциите за интегрирано отчитане. Изведените са елементите в комуникация с ръководството на одитора и одитните комитети. Засегнати са ефектите от промените върху контрола върху качеството на одиторските услуги. Тези промени са основни стъпки за подобряване на начина, по който одиторите докладват заключенията от одита и влиянието на финансовата и нефинансовата информация върху редуцирането на информационния риск при заинтересованите лица.*

Ключови думи*: одит, интегрирано отчитане, разширено докладване.*

JEL: *M42.*

CHALLENGES TO AUDITORS IN THE CONTEXT OF THE EXPANDED REPORTING

Silviya Kostova, Associate Professor, Ph. D.
Department Control and Analysis of Business Activity, The Academy of Economics "DA Tsenov" – Svishtov,
s.kostova@uni-svishtov.bg

Abstract: *The report looks at the main factors that require improved communication between stakeholders and the auditor. Emphasis is placed on the requirements of audit legislation and regulatory authorities and their relationship with integrated reporting trends. The elements in communication with the management of the auditor and audit committees have been identified. The effects of the changes on the quality control of the audit services are affected. These changes are major steps to improve how auditors report audit findings and the impact of financial and non-financial information on reducing information risk to stakeholders.*

Key words: *audit, integrated reporting, expanded reporting.*

JEL: *M42.*

1. Въведение

Развитието и предизвикателствата в областта на одита[1] са свързани с прилагането на разпоредби на Европейския съюз (ЕС) относно комуникацията на одитора, съдържащи се в **Директива 2014/56/ЕС** за изменение на Директива 2006/43/ЕО относно задължителния одит (Директивата относно задължителния одит от 2006 г.). Те са в унисон поредица от изисквания в **Регламент (ЕС) № 537/2014**, съдържащ допълнителни изисквания, които се отнасят специално до задължителния одит на предприятията от обществен интерес (ПОИ). Във връзка с това Международни одиторски стандарти[2] (МОС) разглеждат комуникацията на одитора с потребителите на финансова информация като ключов фактор за прозрачност и качество на одитния процес. Като основен приоритет при усъвършенстването на Международните одиторски стандарти (МОС) на СМОССИС е изискването одиторския доклад по-добре да удовлетвори потребностите на заинтересованите страни и да повиши своята комуникативната стойност и уместност.

2. Тенденции в развитие на интегрираното отчитане

След финансовата криза през 2008-2009 г. се появиха тенденции за включване на информация на допълнителна информация към финансовия отчет и нарастващ интерес към нефинансовата информация (Eccles & Serafeim, 2011, pp. 70–92). Нефинансовата информация под формата на доклади за устойчивост, корпоративна социална отговорност (КСО) и други доклади се използват за допълване на класическата финансова счетоводна информация (финансови отчети и доклади за управление) чрез оповестяване на основните финансови показатели за околната среда и социалните резултати, както и свързаните рискове и възможности. Отчетите за КСО или отчетите за устойчивост се отнасят към набор от нефинансови доклади, с изключение на интегрираните доклади. Те могат да включват доклади за околната среда, за социалното управление (ESG), за корпоративна отговорност

[1] Основна информация, включена в следния информационен бюлетин на Федерацията на европейските счетоводители (FEE): http://www.fee.be/images/Factsheet_Audit_Policy_1404.pdf

[2] МОС се разработват и издават от Съвета по международни одиторски стандарти и стандарти за изразяване на сигурност (СМОССИС), който е независим орган за изготвяне и въвеждане на стандарти. Структурите и процесите, които подкрепят дейността на СМОССИС се подпомагат от Международната федерация на счетоводителите (МФС).

и др. Много институции създадоха насоки за отчитане на КСО с помощта на Global Reporting (Cohen & Simnett, 2015, pp. 59-74). В тази тенденция се отчете, че делът на водещите компании, отчитащи КСО, продължава да расте, като приблизително три четвърти (75%) от първите 100 компании от 49 държави (N100 изследвани през 2017 г., изготвящи подобни доклади (Blasco, King, McKenzie, & Karn, 2017). Въпреки това бяха очертани редица критични аспекти относно нефинансовата информация. Изрази се мнение, че изготвянето на доклади за КСО или доклади за устойчивост като отделни нефинансови доклади води до „повече непрочетени страници“ и затрудняване за заинтересованите страни от гледна точка на тяхната информираност (Ioana & Adriana, 2014, pp. 221–227). За да сведат до минимум тези проблеми и да се увеличи доверието на заинтересованите страни се създаде рамка за интегрирано отчитане (International Integrated Reporting Council (IIRC). Интегрираното отчитане се свързва с развитието в отчитането на устойчивостта (Cheng, Green, Conradie, Konishi, & Romi, 2014, pp. 90-119) и **дава възможност да се установи как една организация генерира стойност във времето, използвайки социални, екологични и икономически фактори, както и връзката между риска, стратегията и бизнес модела на предприятието.** Някои автори твърдят, че интегрираното отчитане е преминало от фокус върху устойчивостта към приоритет на инвеститорите (Flower, 2015, pp.1-17).

За да се повиши достоверността на нефинансовата информация е необходимо да се гарантира полезността на интегрираното отчитане. Предизвикателства пред осигуряването на нефинансова информация са свързани преди всичко с липсата на устойчиви системи за отчитане за събиране и обработка на нефинансова информация, субективността на преценките, съдържащи се в интегрираните отчети, липсата на подходящи професионални стандарти за издаване на становище и други методологически предизвикателства, за да се гарантира полезност на информацията. От гледна точка на заинтересованите страни, за тази информация е от съществено значение да съдържа увереност като традиционната финансова информация.

3. Изисквания за разширено докладване на одитора и комуникацията със заинтересованите лица

Във връзка с това настъпиха редица изменения в изискванията и към одиторите, които трябва да разширят докладването, свързано с интегрираното отчитане. Съгласно разпоредбите на Регламента (Рег-

ламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията), в подкрепа на одиторското мнение, одиторският доклад по отношение на предприятия от обществен интерес следва да предоставя: *описание на най-значимите оценени рискове от съществени отклонения, включително оценените рискове от съществени отклонения в резултат на измама; обобщена информация за процедурите от страна на одитора в отговор на тези рискове; ключови бележки във връзка с тези рискове.*

По смисъла на МОС 240 (Ръководство по Международни стандарти за контрол върху качеството, одит, преглед, други ангажименти за изразяване на сигурност и свързани по съдържание услуги, втора част, издание 2018 г., 2019, с.212-256) се „изисква измамата да се вземе под внимание и да се поддържа определено ниво на професионален скептицизъм по време на целия одит, за да се обхване този риск, като специално одиторът следва: *да идентифицира и оцени рисковете от съществени отклонения във финансовия отчет в резултат на измама; да получи достатъчни и уместни одиторски доказателства по отношение на оценените рискове от съществени отклонения в резултат на измама, като разработи и приложи подходящи процедури в отговор на рисковете; да отговори на измамата или подозрението за измама, идентифицирани по време на одита.*

Допълнителните изисквания относно одиторския доклад са свързани със специфичната ситуация, когато одитът се извършва от повече от един одитор. В такива случаи одиторите трябва да постигнат съгласие относно заключенията си и да представят съвместен доклад и мнение. **Целта е одиторският доклад да е по-информативен, по-удобен за ползване от потребителите и по-лесен за разбиране.** Допълнителният доклад до одитния комитет включва ключови въпроси, възникнали в резултат на задължителния одит, и по-специално във връзка със съществени слабости във вътрешните контроли по отношение на процеса на финансово отчитане. Част от информацията, събрана от одитора по време на одита, има пряко отношение към управленските отговорности и се предоставя на лицата, натоварени с общо управление на предприятието, посредством допълнителния доклад до одитния комитет. Наред с комуникацията и обсъжданията между одитора и одитния комитет, този допълнителен доклад допринася за укрепване на комуникацията между двете страни.

През 2012 г. Федерацията на европейските счетоводители (FEE)

проведе проучване, посветено на функционирането на одитните комитети (Федерацията на европейските счетоводители (FEE), с. 46-49). При проучването се установи, че в някои страни комуникацията е поформализирана, отколкото в други (например, специален подробен доклад), споделянето на информация от страна на външния одитор до лицата, натоварени с общо управление. Регламентът формализира и разширява съдържанието на този доклад със следния набор от изисквания (Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията Текст от значение за ЕИП, 2014):

- Декларация за независимост и потвърждение, че изискванията за независимост са изпълнени от всеки одитор или външен експерт, участващ в одита (когато е приложимо);
- Идентифициране на всеки ключов съдружник по одита, вземащ участие в конкретния одит (когато е приложимо);
- Описание на честотата и естеството на комуникацията между задължителния одитор или одиторска фирма и одитния комитет, ръководството и/или надзорния съвет, включително датите на заседанията;
- Описание на обхвата и времето за изпълнение на одита;
- Разпределението на задачите между повече задължителни одитори (когато е приложимо);
- Описание на използваната методология, включително кои категории от баланса са били директно проверени и потвърдени и кои са били базирани на тестване на системите и спазване на изискванията;
- Описание на количественото ниво на същественост, приложено при извършване на задължителния одит по отношение на финансовия отчет като цяло и нивата на същественост за конкретни класове сделки и операции, салда по сметки и оповестявания;
- Обяснение относно преценките във връзка със събития или условия, идентифицирани в хода на одита, които могат да породят значителни съмнения относно способността на предприятието да продължи да функционира като действащо предприятие и дали те съставляват съществена несигурност;
- Доклад относно съществени недостатъци в системата за вътрешен финансов контрол, както и в счетоводната система. По отношение на всеки съществен недостатък, допълнителният доклад трябва да посочва дали въпросният недостатък е отстранен от ръководството;

- Доклад относно съществени въпроси, включващи действително или подозирано неспазване на законодателството и нормативни разпоредби или учредителни устави, идентифицирани в хода на одита, доколкото те се считат за релевантни, за да може одитният комитет да изпълнява задачите си;
- Оценка на методите за оценяване, използвани по отношение на различните позиции в годишния или консолидирания финансов отчет, включително ефекта от евентуални промени в тези методи;
- Обяснение на обхвата на консолидиране (когато е приложимо);
- Идентифициране на работата, извършена от одитори от трети страни (когато е приложимо);
- Доклад относно значителни трудности по време на одита, съществени въпроси, произтичащи от одита, които са били обсъдени или са били обект на кореспонденция с ръководството, както и всякакви други въпроси, произтичащи от задължителния одит, които според професионалната преценка на одитора са съществени за надзора над процеса на финансово отчитане.

МОС 260 (преработен) подчертава необходимостта от ефективна и своевременна двустранна комуникация между външния одитор и лицата, натоварени с общо управление. Следователно **подобрената комуникация между одитора и одитния комитет е от полза и за двете страни при изпълнение на техните съответни отговорности. Отчитайки надлежно съответното съдържание, този допълнителен доклад вече е практика в много държави членки и подкрепя добавящи стойност взаимоотношения между одитора и одитния комитет.**

Регламентът изисква от одиторите на ПОИ да докладват до компетентните надзорни органи следното (Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията Текст от значение за ЕИП, 2014):

- съществено нарушение на законовите, подзаконовите или административните разпоредби, които определят, когато е уместно, условията за лицензиране, или които уреждат по-конкретно извършването на дейностите на предприятието от обществен интерес;
- съществена заплаха или съществено съмнение относно непрекъснатата дейност на предприятието от обществен интерес; и
- отказ от предоставяне на одиторско мнение относно финансо-

вите отчети или предоставяне на отрицателно мнение или мнение, съдържащо резерви.

Държавите членки имат възможност да добавят към този списък допълнителни изисквания. Оповестяването на информация до компетентни органи или други надзорни органи може да става единствено ако това не нарушава законови ограничения във връзка с конфиденциалността и следва да се използва само в изключителни случаи. Логиката зад докладването до надзорния орган е да се установи ефективен двустранен диалог между компетентните надзорни органи и одиторите.

Заключение

В заключение може да се посочи, че въведените промени са особено важни и ще дадат възможност на одита да осигури по-съдържателна и прозрачна информация за заинтересованите страни. Тези промени представляват ключови стъпки към усъвършенстване на начина, по който одиторите комуникират стойността на своята работа, като Федерацията на европейските счетоводители (FEE) очаква, че паралелно с набирането на практически опит от страна на одиторите, този процес ще еволюира. Тенденциите, свързани с интегрирането отчитане все по-съществено ще оказват влияние върху обхвата на нефинансовата информация, която трябва да бъде отчитана и одитирана. Целта е да се повиши информационната стойност на финансовите отчети и респективно на одиторските доклади.

Литература

Ръководство по Международни стандарти за контрол върху качеството, одит, преглед, други ангажименти за изразяване на сигурност и свързани по съдържание услуги, първа част, издание 2018 г. (02.05 2019 г.).

Blasco, J. L., King, A., McKenzie, M., & Karn, M. (2017). *The road ahead: The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2017*. KPMG. Retrieved 09.07.2019, from https://assets.kpmg/content/dam/ kpmg/xx/pdf/2017/10/kpmg-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2017.pdf

Cheng, M., Green, W., Conradie, P., Konishi, N., & Romi, A. (2014, 01.04). The International Integrated Reporting Framework:Key

Issues and Future Research Opportunities. *Journal of International Financial Management & Accounting, Vol. 25, Issue1*, pp. 90-119.

Cohen, J., & Simnett, R. (2015, 02). CSR and Assurance Services: A Research Agenda. *Auditing: A Journal of Practice & Theory, Volume 34, Issue 1*, pp. 59-74.

Eccles, R., & Serafeim, G. (2011). *Accelerating the Adoption of Integrated Reporting.* Boston, USA: INNOVATIO Publishing Ltd.

Flower, J. (2015, 03). The International Integrated Reporting Council: A story of failure. *Critical Perspectives on Accounting,Volume 27*, pp. 1-17.

International Integrated Reporting Council (IIRC). (2013). International IR Framework. Retrieved 01 17, 2019, from https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf

Ioana, D., & Adriana, T.-T. (2014). Research Agenda on Integrated Reporting: New Emergent Theory and Practice. *Procedia Economics and Finance, Volume 15, 2014*, pp. 221-227.

Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2006 година относно задължителния одит на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети, за изменение на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета и за отмяна на Директива 84/253/ЕИО на Съвета, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A02006L0043-20140616

Регламент (ЕС) № 537/2014 на Европейския парламент и на Съвета относно специфични изисквания по отношение на задължителния одит на предприятия от обществен интерес и за отмяна на Решение 2005/909/ЕО на Комисията Текст от значение за ЕИП (16. 04. 2014 г.).

Федерацията на европейските счетоводители (FEE) http://www.fee.be/images/Factsheet_Audit_Policy_1404.pdf